

**РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЩНСКИ СЪВЕТ - ЦЕНОВО**

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО
ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ
ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2023 г.**

Приет с Решение № 329, по Протокол № 47 от 27.07.2022 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за действие на община Ценово за равенство, приобщаване и участие на ромите (План за действие) обхваща периода 2022 – 2023 г. и е изготвен в съответствие с Националната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) и Националният план за действие за периода 2022-2023 г.

Планът за действие има за цел да анализира ситуацията в общината към настоящия момент и да планира дейностите, в изпълнение на националната политика за приобщаване на уязвимите граждани. Планът посочва основните приоритети на местната политика в тази сфера, задачите пред местната власт и местната общност към разрешаване на потребностите на групите в риск.

Настоящият план за действие на Община Ценово е разработен като отворен документ, който при необходимост може да се актуализира, допълва и изменя.

Изпълнението на Плана за действие на Община Ценово е насочен към осигуряване на ефективно равенство и намаляване на различията между ромите и останалата част на населението в общината. Заложени са цели, свързани с равенството, приобщаването и активното участие на ромите в обществените процеси, образованието, здравеопазването и заетостта.

На база изготвен анализ на ситуацията в община Ценово и тенденциите в интеграцията на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, са изведени основни приоритетни области на действие в следните шест направления:

- Образование;
- Здравеопазване;
- Жилищни условия;
- Заетост;
- Върховенство на закона и недискриминация;
- Култура и медии.

Като част от общинския оперативен екип, в изготвянето на Плана за действие участваха:

- Община Ценово;
- Дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Бяла, ИРМ Ценово;
- Дирекция „Бюро по труда“ – гр. Бяла, ИРМ Ценово;
- Център за обществена подкрепа с. Ценово;
- Директори на образователни институции;
- Районно управление на МВР гр. Бяла, район Ценово;
- Здравен медиатор;
- Образователни медиатори в основните училища;
- Представители на ромската общност.

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОБЩИНА ЦЕНОВО

1. Демографски характеристики на средата

Доброто познаване на проблемите на уязвимите групи и общности на територията на община Ценово е предпоставка за ефективното им решаване. В общината никога не е имало особено силно разграничаване между отделните етнически общности и това е от голямо значение за изпълнението и надграждането на политиките за социално-икономически и културно интегриране на етносите.

По данни от последното преброяване на населението и жилищния фонд през 01.03.2011 г. населението на община Ценово възлиза на 5923 души, самоопределили се по етническа принадлежност както следва:

Таблица № 1 Статистическа информация за населението на община Ценово към 01.03.2011 г. по данни на НСИ

Община Ценово	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
		българска	турска	ромска	друга	
Население	5923	4669	444	177	6	616

През 2021 г. протече преброяване на населението и жилищния фонд, като предстои окончателните резултати да бъдат обявени в края на 2022 г. По предварителната оценка от преброяването населението на страната е намаляло с 11%, като тези негативни демографски тенденции са още по-ясно изразени и в община Ценово.

В края на 2021 г. по данни на Националния статистически институт населението на община Ценово е 4604 души и бележи спад от 1319 души (22,27 %) в сравнение с последното преброяване през 2011 г.

Таблица № 2 Статистическа информация за населението на община Ценово към 31.12.2021 г. по данни на НСИ

Община Ценово, област Русе	Население		
	Общо	Мъже	Жени
Общ брой на населението	4604	2305	2299
Живородени деца	28	12	16
Умирения	176	88	88
Под трудоспособна възраст	494	244	250
В трудоспособна възраст	2404	1378	1026
Над трудоспособна възраст	1706	683	1023

Естествения прираст на населението в община Ценово е с неблагоприятни показатели. Продължава тенденцията на обезлюдяване на селата, както и на напускане на младите хора в търсене на работа, макар през 2021 г. заселилите се в общината да надвишават изселилите се. В края на 2021 г. заселените са 107 души, изселилите – 95. Посочените данни, най-вече тези, касаещи местоживеене, регистрация и др. имат условен характер, предвид миграционните процеси. По данни на ГРАО към 15.06.2022 г. населението на община Ценово по постоянен адрес е 5068, което е значително повече от данните на НСИ. Населението продължава да е регистрирано в общината, но живее и работи извън региона. Предпочитани места са големите градове, в страната или в чужбина. По отношение на възрастта, тенденцията към застаряване на населението се запазва.

По отношение на етническия състав на населението на община Ценово към края на 2020 г. според неофициални данни на Местната активна група, ромското население в общината наброява около 800 души, при самоопределили се като роми през 2011 г. – 177. Предвид правото на гражданите да се самоопределят по етнически произход, се получават отклонение от реалния брой на хората по етнически групи. Повечето от хората с ромски произход се определят като българи или турци. Ромската общност е съсредоточена в три населени места – административния център на общината – с. Ценово и селата Долна Студена и Караманово.

В ромската общност децата на възраст 0-18 години съставляват около 39%. При възрастните 90 % от хората са в трудоспособна възраст, а 10 % са над трудоспособна възраст.

2. Преглед по приоритети

Образование

Образователната политика на Община Ценово е насочена към осигуряване на равен достъп до качествено образование на развитие на всички деца и ученици, без оглед на етническа, расова или религиозна принадлежност. Общинските детски градини и училища разработват проекти, насочени към създаване на благоприятна среда за прилагане на интеркултурно образование и интеграция на деца и ученици от ромски произход, както и за отпадането им от образователната система. Създадени са максимални условия за осъществяване на образователно-възпитателния процес. Сградния фонд на детските градини и училищата е в добро състояние и отговаря на санитарно-хигиенните и противопожарните изисквания. Непрекъснато се обновява материално-техническата база. Осигурява се безплатен транспорт на децата и учениците от местоживеенето до съответната образователна институция с превоз, организиран от общината изцяло с училищни автобуси, предоставени от МОН.

Образователната система в Община Ценово включва 4 детски градини и 4 основни училища. През учебната 2020 – 2021 година в детските градини в общината се отглеждаха и възпитаваха 100 деца в смесени разновъзрастови групи, а в основните училища се обучаваха 157 ученици. През учебната 2021-2022 година в образователните институции в общината се възпитаваха и обучаваха 99 деца и 148 ученици.

Таблица № 3 Разпределение на децата и учениците от образователните институции в община Ценово за учебните 2020-2021 г. и 2021-2022 г.

Образователна институция	За учебната 2020-2021 година			За учебната 2021-2022 година		
	Брой групи/ паралелки	Брой деца/ ученици	Брой деца/ученици от ромски произход	Брой групи/ паралелки	Брой деца/ ученици	Брой деца/ученици от ромски произход
ДГ „Баба Тонка“ с. Ценово	2	30	11	2	34	10
ДГ „Щастливо детство“ с. Долна Студена	1	30	12	1	27	15
ДГ „Радост“ с. Караманово	1	24	20	1	22	21
ДГ „Славейче“ с. Новград	1	16	0	1	16	0
ОБЩО:	5	100	43	5	99	46
ОУ „Христо Ботев“ с. Ценово	6	60	36	6	57	35
ОУ „Св. Климент Охридски“ С. Долна Студена“	4	47	31	4	44	30
ОУ „Христо Ботев“ с. Караманово	4	32	22	4	29	20
ОУ „Алеко Константинов“ с. Новград	4	18	0	4	18	0
ОБЩО:	18	157	87	18	148	85

От 01.02.2020 г. детските градини на територията на община Ценово са безплатни, с цел увеличаване на обхвата и средната месечна посещаемост на децата, което пък от своя страна ще доведе до по-добра социализация на децата в ранна детска възраст, ще повиши подготовката им за училище и ще продължи трайната тенденция за подпомагане на семействата с малки деца.

През месец април 2021 г. Общински съвет – Ценово взе решение за въвеждане на задължителното предучилищно образование за 4-годишните деца на територията на община Ценово от учебната 2021-2022 г., по-рано от предвидения в Закона за предучилищното и училищно образование срок.

В детските градини от община Ценово, за възпитанието на децата се грижат 10 педагогически специалисти и са назначени 23 служители непедagogически персонал, а в училищата за обучението на учениците се грижат 31 педагогически специалисти и 15 служители непедagogически персонал. За медицинското обслужване на детските градини и училищата отговарят три медицински лица /включени като брой непедagogически специалисти към всяка институция/.

В ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово и ОУ „Свети Климент Охридски“ - с. Долна Студена се провежда целодневна организация на учебния процес. В ОУ „Христо Ботев“ с. Ценово е сформирана полуинтернатна група, в която се обучават в целодневна форма на обучение общо 25 ученици. В целодневна форма на обучение в ОУ „Свети Климент Охридски“ с. Долна Студена се обучават общо 26 ученици. В разпределението на часовете за деня са включени отдих, самоподготовка и дейности по интереси. Възпитателите работят по тематични разпределения, включващи интересни за учениците теми по география, биология, история, математика, спорт, фолклор и др.

В ОУ „Христо Ботев“ - с. Караманово и ОУ „Христо Ботев“ – с. Ценово има назначени образователни медиатори по Проект „Подкрепа за успех“, които оказват съдействие при провеждане на разяснителни кампании сред ученици и родители и най-вече сред представителите на малцинствените общности, оказват съдействие при обхващането и задържането на учениците в училище, подпомага насърчаването и сътрудничеството на педагогическите специалисти в училището и родителите на учениците в риск от отпадане.

В образователните институции от община Ценово не е допускана сегрегация на деца и ученици от ромски произход.

Във връзка с Постановление № 100 от 08 юни 2018 г. за създаване на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, в Община Ценово има сформирани 4 екипа за обхват, които работят усилено по обхващане и задържане в образователната система на децата и учениците в предучилищна и училищна възраст. Обходени са много адреси, за което са съставени и изпратени протоколи в РУО – Русе. Трайна остава тенденцията на миграция на цели семейства към други европейски страни, най-вече поради икономически причини. В общината има над 60 деца и ученици, чиито семейства са в чужбина. Те отпадат от образователната система на страната, но и не може категорично да се твърди, че не посещават училище в държавата, в която пребивават.

Проблемът е с ромски ученици, обучаващи се в средни училища, предимно в гр. Бяла. Те не посещават редовно училище основно поради липсата на средства, липса на подкрепа от страна на родителите и неразбирането на ролята на родителите като активна страна в процеса на приобщаващо образование. Друга причина са ранните бракове. Някои от тях, при навършване на 16 години, престават да учат. Община Ценово полага усилия и съдейства на директорите на средните училища за посещаване на училище от учениците от ромски произход. При необходимост се провеждат срещи с родителите и учениците в риск от отпадане от образователната система.

През учебната 2021 – 2022 година, по данни на Информационната система за реализация на Механизма (ИСРМ), в риск от отпадане от образователната система са общо 10 ученици, като един от тях е в прогимназиален етап и девет – в гимназиален етап на обучение. Всички ученици в риск са от ромски произход. През учебната 2021/2022 г. от образователната система са отпаднали 3 ученици в гимназиален етап на обучение. Причината за отпадането при двама от тях е миграция на семействата, а при един – нежелание и незаинтересованост за продължаване на образованието.

Сред предприетите мерки за предотвратяване на отпадането са осигуряване на помощи в натура, включване в занимания по интереси в зависимост от образователните потребности на ученика, допълнително обучение по български език, осигуряване на безплатен транспорт от образователната институция до адреса на местоживеене. От представените данни е видно, че основните причини за отпадането на учениците от образователната система от община Ценово са:

- миграцията на семействата,
- социално-икономически проблеми (безработица, бедност, лоши битови условия),
- етнокултурни различия (специфика на ромската общност, ранни бракове),
- педагогически (ниска социализация и недостатъчно приобщаване към училищния живот, обучителни затруднения или слаб интерес към учебния процес, ниска образованост на родителите).

През 2020 г. в Община Ценово са постъпили 4 сигнала за предприемане на действия за налагане на санкции по Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО). На родителите на учениците са съставени Актове за установяване на административно нарушение по реда на чл. 347, ал. 2 от ЗПУО, а на двама от тях са съставени и Наказателни постановления. През 2021 г. са постъпили шест сигнала за ученици, застрашени от отпадане от образователната система поради натрупани голям брой неизвинени отсъствия – пет сигнала са от директора на Професионална гимназия – гр. Бяла и един от ОУ „Христо Ботев“ с. Караманово. В следствие на това е изпратено предупредително писмо на един ученик, съставени 4 акта за установяване на административно нарушение по реда на чл. 347, ал. 2 от ЗПУО. За един от учениците не са предприети наказателни действия срещу родителите, тъй като на посоченият адрес на местоживеене не е открит никой.

Отпаднали от образователната система през 2021 г. са трима ученици.

В началото на месец април 2020 г. кмета на община Ценово подписа споразумение за изпълнение на Програма РОМАКТ в община Ценово. РОМАКТ е съвместна програма на Европейската комисия и Съвета на Европа, която цели увеличаване капацитета на местните власти за разработване и прилагане на приобщаващи политики и планове за социалното включване на уязвимите ромски общности.

По Проект „Инициативата за противодействие на пандемията от COVID-19 в ромските общности”, финансирана по Споразумение между Съвета на Европа и Община Ценово Ref. № GA.DGII.422.2020, FIMS PO № 664483 от Фонд за Малки Грантове по Програма РОМАКТ“ общината осигури 28 таблета за провеждане на дистанционно обучение в електронна среда за 28 ученици от основните училища в трите села – Ценово, Караманово и Долна Студена. Целта на проекта е да се намалят последиците от пандемията от COVID-19 върху ромските общности и да се осигури непрекъснатост на образователния процес при провеждане на обучение от разстояние в електронна среда.

Проект „Осигуряване на подкрепа за ученици от уязвимите общности в Община Ценово“, финансиран по Споразумение между Съвета на Европа и Община Ценово Ref. № GA.DGII.1097.2020, FIMS PO № 672068, стартира през месец октомври 2020 г. Основната цел на проекта е да се осигурят базисни нужди на ученици от ромски произход от селата Караманово, Долна Студена и Ценово, принадлежащи към най-маргинализираната част от местната ромска общност, което ще допринесе за намаляване на отсъствията им от учебни занятия и ще повиши успеваемостта им в училище. В проекта са включени 30 ученици от ромски произход от V до VII клас. На учениците беше осигурена закуска за период от три месеца, еднократно – комплект 2 броя дезинфектанти и 3 бр. защитна маска за лице, зимно яке, зимни обувки и комплект зимни ръкавици и шапка. Изпълнението на Проекта продължи и през 2021, като на учениците бяха осигурени спортни и летни обувки, спортни екипи, блузи и тениски.

В периода 01.04.2022 г.-30.06.2022 г. се изпълни и проект „Осигуряване на подкрепяща среда за по-успешна интеграция и социализация на децата от ромската общност в с. Караманово, община Ценово“, финансиран по Споразумение между Съвета на Европа и Община Ценово Ref. № GA.DGII.82.2022, FIMS PO № 720112. Основната цел на проекта бе да се осигури безопасна и атрактивна среда за игри и обучение (възпитание) на децата, посещаващи Детска градина „Радост“ с. Караманово, чрез обновяване на детският кът за игра в двора на детската градина. Създаването на такава среда имаше за цел да намали риска от наранявания на децата, да увеличи радостта им и да ги привлече в детската градина, да намали тревожността сред родителите и да генерира доверие сред тях към учителите и детската градина като цяло. В рамките на проекта, в двора на детската градина в с. Караманово, се направи основа за монтаж на ударопоглъщащи плочи, които по-късно бяха поставени на определеното място. Върху тях се монтираха детска двойна люлка, пързалка и клатушка-везна

Дейността на **Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни към Община Ценово** е насочена към превенция на асоциалното поведение при подрастващите и корекционно-възпитателна дейност. Основната задача в работата на МК е координиране на работата на различните държавни и обществени институции в общината с отношение към възпитанието на младите хора. Към МКБППМН работят 3 обществени възпитатели.

През предходните две години МКБППМН няма заведени възпитателни дела. По инициатива на Местната комисия или с нейно участие, за децата и младежите от община Ценово се провеждат редица образователни, културни, спортни мероприятия с превантивна цел.

Центърът за обществена подкрепа успешно работи по оказване на подкрепа за социалната интеграция, функциониране и рехабилитиране на децата и семействата в риск, както и за подобряване на взаимоотношенията в семейството. Чрез своите ателиета, социални мероприятия и обучителни модули специалистите в ЦОП се стремят да обучават в нови умения, да предоставят информация, да дават адекватни социални примери и да възпитават. При капацитет от 20 потребители, средномесечната заетост през 2020 г. е 31 потребители, а през 2021 г. – 30 потребители. През изминалата 2021 г. екипът на ЦОП е работил със 14 деца от ромското население, както и с техните родители и разширени семейства. В процеса на работа с всеки отделен потребител се работи чрез индивидуален подход и след извършване на оценка на потребностите за всяко дете се изработва Индивидуален план за подкрепа, в който екипът определя целите си на работа, дейности за постигането на тези цели, очаквани резултати и включване на семейството. В екипът по всеки случай работят минимум двама служители като според спецификата на потребностите задължително влизат социален работник, при необходимост логопед и психолог.

Към момента на разработване на разработване на Плана за действие по приоритет „Образование“ в община Ценово могат да се открият няколко все още нерешени и труднопреодолими проблеми:

✚ Икономически проблеми. Голяма част от ромските семейства нямат постоянен и сигурен доход. Често те разчитат на социални помощи и месечни детски надбавки, както и на временна заетост, за да издържат семействата си. Ниската трудова заетост при ромите се дължи основно на липсата на образование и квалификация.

✚ Незаинтересоваността на част от родителите по отношение на образованието на децата е проблем. Част от родителите не са образовани и не считат за необходимост децата им да посещават училище. Концепцията на родителите, че детето не се нуждае от образование, се отразява върху мотивацията му. Друга етнокултурна особеност в ромската общност, която съдейства за отпадане на децата от училище е, свързана с ранните бракове.

✚ Миграцията на семействата също допринася за отпадане от училище. Честото местене от едно място на друго затруднява адаптацията на децата и понижава мотивацията им.

✚ Трудната адаптация към изискванията в училище, несправяне с учебния материал, недобро усвояване на българския език, трудности в общуването със съучениците и учителите, пренебрегване на реда в училище и дисциплината.

Здравеопазване

Здравното обслужване на населението на община Ценово се извършва от 5 лекарски и 4 дентални практики, обслужващи населените места по график. В трите села с компактно ромско население има двама общопрактикуващи лекари, двама фелдшери и зъболекар. На територията на общината няма заведение за болнична помощ. Лечението се осъществява предимно в МБАЛ "Юлия Вревска - Бяла" ЕООД.

Ниската здравна култура и липсата на здравни осигуровки продължават да са основните проблеми пред ромското население. Безспорен фактор, оказващ негативно влияние върху здравния статус на ромите е бедността. Липсата на финансови средства прави непосилно заплащането на транспортните разходи до здравни заведения, таксите в болниците, лекарствата, с които се провежда лечението и др. Друг важен фактор е непълноценното хранене в следствие от бедността. Това е фактор, който влияе особено сериозно върху децата, възрастните и хронично болните. Ниските хигиенни условия също влияят негативно върху здравословното състояние на ромите. Липсата на здравни знания и здравна информираност у някои роми води до непознаване и неразбиране на проблемите, свързани със здравето и мерките за превенция на различни заболявания и особено мерките за превенция разпространението на заразни болести.

Възрастовата структура на ромската общност показва, че преобладават хората в трудоспособна възраст, които са 90% от всички възрастни, а възрастните над 65 години са само 10%. Малкият брой възрастни хора в ромската общност винаги е тревожен знак, тъй като подсказва за ниско качество на живот и ниска продължителност на живот сред ромите, която е с повече от десет години по-ниска в сравнение със средната за страната.

В училищата от община Ценово, редовно се провеждат беседи с ученици и родители за значението на имунизациите и необходимостта от ваксиниране, както и за повишаване здравната култура на децата и родителите. Изготвят се материали относно повишаване знанията на учениците и техните семейства по отношение предприемането на специфични мерки за безопасност и здраве във връзка с обявената пандемия от COVID-19 и се разпространяват сред учениците чрез електронна поща и социалните мрежи.

Достъпът до здравни услуги на ромите се подпомага чрез посредничеството на здравния медиатор. Чрез посещения в ромските общности, консултации и беседи, здравния медиатор работи по преодоляване на културните бариери в общуването между ромските общности и медицинския персонал по места, преодоляване на съществуващите дискриминационни нагласи в здравното обслужване на ромите, оптимизиране провеждането на профилактични програми сред ромското население, здравно образование на ромите и активна социална работа в общността и особено сред уязвими ромски групи. За изминалата 2021 година здравният медиатор отчита 513 проведени консултации по здравни казуси, съдействие при попълване на документи, съпровождане до здравни институции, патронаж в общността, 69 проведени консултации по социални казуси, съпровождане до социални институции, оказване на помощ при попълване на документи, 468 раздадени здравно-информационни материали, част от които с превенция на заболяването COVID-19. През 2022 година до настоящия момент здравният медиатор проведе консултации с 71 души за повишаване здравния статус на хората от ромската общност и провеждане на профилактични прегледи, 76 социални казуса, свързани с попълване и подаване на документи и са раздадени 245 социални материали /информационни брошури и други/, свързани с информация за предотвратяване трафика на хора, социална интеграция и други.

Жилищни условия

Ромите в трите села от Община Ценово живеят компактно в ромски махали, въпреки че през последните години се наблюдава тенденция да закупуват къщи и в централната част на селото. Жилищните сгради са разнотипни – едноетажни и двуетажни с дворни места.

Ромските семейства живеят в масивни законни къщи, като 70 % от тях са собственици на имотите, а 30% от тях живеят в имоти на свои роднини. Повечето от тях живеят в добри жилищни условия, къщите са снабдени с вода и електричество, обзаведени са добре. Около 10% от семействата живеят в лоши битови условия – без баня, пералня и бойлер, някои от тях и без вода, лошо обзаведени са и липсва хигиена.

Средно домакинствата разполагат с четири стаи, но рядко всички стаи са обитаеми и обзаведени. Над 30% от домакинствата нямат достъп до интернет, голяма част от домакинствата не разполагат и с компютър. За съжаление, се срещат и домакинства без мобилни телефони.

С Решение на Общински съвет – Ценово, ромските квартали в с. Долна Студена са включени в регулацията на селото и съгласно заповед на Директора на АГКК, по отношение на тях е в сила и действа кадастрална карта.

В ромските квартали в селата от община Ценово има улично осветление, осигурено е и редовно сметоизвозване. Детските площадки и уличните пространства в ромските квартали се почистват и облагородяват.

Типичният модел за ромите в община Ценово е домакинство с три до пет души, като се включат и възрастните над 65 години. Не се срещат често многодетни семейства и домакинства. Дори в семействата с повече членове, например тези със седем души в домакинство, има две до три деца, които обикновено живеят със своите родители, баба и дядо. Положителна тенденция сред ромските семейства е налагането на модела за самостоятелно живеене на младите семейства в отделни домакинства.

Заетост

Безработицата е един от основните проблеми в община Ценово. Липсата на образование и квалификация са допълнителни пречки, които възпрепятстват трудовата реализация. При наблюдението на пазара на труда се вижда, че ромите са най-многобройните участници в програмите и мерките на заетост.

На територията на Община Ценово работи Дирекция „Бюро по труда“ - ИРБ Ценово към Агенция по заетостта, където трудови посредници оказват методическа подкрепа, извършват професионално консултиране и насочват към свободни работни места регистрираните.

По данни на ДБТ регистрираните безработни лица в Община Ценово към 31.12.2021 г. са 348, от които 66 от ромски произход или 19,0% от общия брой безработни лица в община Ценово. При младите хора (на възраст 18 – 29 години) общия брой безработни е 37, като от тях с ромски произход са 16. Голяма част от нерегистрираните безработни лица в активна трудоспособна възраст в уязвимите общности емигрират в Западна Европа.

От гледна точка на образованието, при регистрираните се като безработни през 2021 г., най-висок е дялът на безработните роми без образование – 45, следва дялът на безработните с основно образование – 13, с начално образование са 4, със средно образование също са 4 регистрирани безработни.

Приблизителния брой на ромите с постоянна заетост в общината е 130. Процентът на дълготрайно безработните е висок, но по-тревожно е, че работа не се предлага в близост до населените места на община Ценово. Възрастовата структура на дълготрайно безработните е разнообразна, най-много са тези между 30 и 60 години. Трябва да се има предвид, че не малко работят в сивата икономика. Най-много са доходите от чужбина,

трудови договори и детски надбавки, следвани от пенсии и сезонна заетост. Парите в домакинствата се харчат предимно за храна, сметки за ток и вода. Безработицата поставя в риск от социална уязвимост ромите, които не могат да плащат социални и здравни осигуровки, а във всяко домакинство има поне по един дълготраен безработен.

За да противодейства на негативните тенденции при заетостта, общинското ръководство ежегодно участва в проекти по различни програми, финансирани със средства от РБ, през Националния план за насърчаване на заетостта, както и със средства от Европейския съюз. Програмите за заетост, насочени към неравнопоставените на пазара на труда групи, в частност – ромите, са една от алтернативите за осигуряване на работа и доходи чрез полагане на труд, връщане на трудови навици и социална интеграция. Общият брой на безработните включени в заетост програми и насърчителни мерки към 01.07.2022 г. са 53, като 18 са лицата от ромски произход, а през 2021 г. са били 19.

Основни изводи:

- ✚ Делът на нерегистрираните безработни е висок, което предизвиква необходимост от по-целенасочена работа на институциите с трайно безработните лица от ромски произход, с цел подобряване на достъпа им на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях.

- ✚ Висок е процентът на нискообразованите, което е сериозна пречка пред намирането на работа, а при заетите води до ниско заплащане на труда.

- ✚ Липсва заинтересованост от страна на работодателите за наемане на безработни лица, регистрирани на трудовата борса.

- ✚ Пандемията, предизвикана от COVI-19, увеличи като цяло бедността и безработицата, включително и сред граждани от ромски произход.

Върховенство на закона и недискриминация

В община Ценово не се допуска двоен стандарт в прилагането на българското законодателство по отношение на ромите и всички уязвими групи. Утвърдени са толерантни междуетнически отношения чрез всички форми. Не се допуска дискриминационно отношение, поради което няма и постъпили и регистрирани жалби за нарушаване на общоприетите правила и норми. Като най-съществен проблем може да се определи нарушаването на тишината, особено през летния период и най-вече при организирането на сватби на открито.

Като положителна тенденция може да се отбележи преоценката на равноправието в половете. Наблюдава се промяната по отношение на ролята на мъжете и жените. Жените все по-често вземат важни семейни решения. Все повече жените търсят изъва извън обичайната си роля на домакиня.

Към момента като проблеми могат да се конкретизират ниска мотивация на ромите за получаване на образование, бедността, лошите жилищни условия при част от общността и безработицата. Поради ниската мотивация на част от родителите на ромския етнос за получаване на образование на техните деца, много млади роми продължават да остават без подходящо образование, рано напускат училище, встъпват в ранни бракове. Това налага включването в адекватни обучения и създаването на устойчива заетост, подобряване на пригодността на младите хора за намиране на работа. Тези ключови фактори за намаляване на бедността и социалното изключване са свързани преди всичко с промяната в нагласите и нямат краткосрочно решение.

Култура и медии

Дейностите в областта на културата се осъществяват основно от деветте читалища на територията на община Ценово. Читалищата като центрове са създадени от самите общности и са отворени за всички, независимо от възрастта, пола, политическите и религиозните възгледи. Основните направления и приоритетни области в читалищната дейност са регламентирани и произтичат от Закона за народните читалища и от общинската културна политика. Те са ориентирани към развитието и обогатяването на културния живот в общината и задоволяването на потребностите на всички граждани чрез:

- Съхранение, укрепване и развитие на традициите на българския народ;
- Възпитаване и утвърждаване на националното самосъзнание и на културната идентичност;
- Обмен между културите на различни етноси;
- Разширяване на знанията на гражданите;
- Осигуряване на достъп до информация и комуникация;
- Насърчаване на социалното единство и солидарността между различните социални групи.

През предходните две години читалищата са с ограничени възможности поради пандемията от COVID-19, но традиционно в културната дейност на читалищата активно участват и представители на ромския етнос. За съжаление младежите, както и по-възрастни хора не се включват активно в културния живот на общината. Причините са комплексни – както културни, така и социални. Необходимо е да се работи за премахване на каквито и да било форми на нетолерантност и дискриминация сред населението и в тази задача трябва да си сътрудничат всички институции в общината, както и представители на гражданското общество. Основна е ролята на училищата. Във всички училища от общината са застъпени дейности и инициативи, развиващи толерантността между учениците и добрите отношения.

III. МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

За изпълнение на Плана за действие на община Ценово от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на местно ниво с представители на НПО и на отделните етнически общности. Участието на хора от отделните етнически общности е от изключително значение при формирането и реализацията на политиките за интеграция, както и във всички други политики, касаещи просперитета и развитието на община Ценово. Включването им във всеки етап от създаването, изпълнението, наблюдението и оценката на политиките на всички нива, обогатява процеса от гледна точка на интересите на общността и компетентността на специалистите, работещи по определените общности.

Отговорност за координирането на действията по изпълнението на Плана за действие ще има общинския оперативен екип.

IV. МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Оценката на изпълнението на Плана за действие на община Ценово за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2022–2023 г. ще се извършва от Звено за мониторинг и оценка, определено със заповед на кмета на Община Ценово. Звеното за мониторинг и оценка ще изготвя до 1 февруари мониторингов доклад за изпълнението на Плана за действие на община Ценово за предходната година. Мониторинговият доклад ще се изпраща до Областния управител на област Русе. Данните ще се подават и в Системата за мониторинг и контрол.

Системата за мониторинг и контрол ще отчита изпълнението на политиките за приобщаване и участие на ромите на регионално и местно ниво, което включва и сътрудничеството с ромското гражданско общество и други заинтересовани страни.

V. ТАБЛИЦА НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, както и за образователна интеграция и интеркултурно образование за деца и ученици, в т.ч. за уязвими групи, включително роми

Цел 1. Ефективен обхват, включване и реинтеграция на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст от уязвими групи, включително роми.								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране	Индикатори	Текуща стойност 2022 г.	Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.
1.1.	Осигуряване на приобщаваща среда за деца, които не владеят добре български език, в предучилищна възраст чрез осъществяването на допълнителни модули по български език.	Текущ	2022 – 2023	детски градини и училища	Средства по национални програми, проекти на ЦОИДУЕМ и Програма Образование	Брой деца от уязвими групи, които не владеят добре български език, включени в модули за допълнително обучение.	0	42 деца
1.2	Осигуряване на храна и подходящо облекло за ученици от уязвими семейства	Текущ	2022 – 2023	Община Ценово, БЧК	Общински бюджет и дарения	Брой ученици от уязвими групи получили индивидуална подкрепа	15	30 ученици
1.3	Недопускане на отпадането на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст чрез Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и	Текущ	2022 – 2023	РУО, Община Ценово, ДСП – Бяла, Образователни институции РУ на МВР	Общински бюджет и дарения	Брой обхванати деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст	10	22 ученици

	включване в образователната система							
Цел 2. Пълноценна интеграция на децата от ромските общности и създаване на условия за равен достъп до качествено образование								
2.1	Целодневно обучение на ученици от I до IV клас	Текущ	2022 – 2023	Училища	Единни разходни стандарти, Средства по национални програми, проекти на ЦОИДУЕМ и Програма Образование	Брой ученици включени в целодневно обучение	51 ученици	71 ученици
2.2	Участие на ученици в клубове по интереси като допълнителна форма на извънкласна дейност	Текущ	2022 – 2023	Училища	Средства по национални програми, проекти на ЦОИДУЕМ и Програма Образование	Брой ученици, ангажирани в извънкласни форми	38 ученици	49 ученици
Цел 3. Повишаване на качеството на образование в детски градини и училища с концентрация на деца и ученици от уязвими групи, включително роми								
3.1	Осигуряване на подходяща подкрепа на образователни институции с концентрация на деца и ученици от уязвими групи спрямо установените потребности, вкл. за назначаване на образователен медиатор и социален работник.	Текущ	2022 – 2023	Образователни институции	Със средства от държавния бюджет за допълнително финансиране за работа с деца и ученици от уязвими групи по чл. 282, ал. 14 от ЗПУО. Средствата за уязвими групи за	Брой образователни институции, за които са осигурени целеви средства за работа с деца и ученици от уязвими групи	2	3

					2022 г. са в размер на Със средства по Национална програма за подкрепа на образователните медиатори и социалните работници.			
3.2.	Провеждане на обучения за образователни медиатори.	Текущ	2022-2023 г.	МОН; Изпълнителна агенция „Програма за образование	Програма „Образование“ 2021-2027 г.	Брой обучени образователни медиатори	0	3
Цел 4. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците с различни етнокултурни маркери, включително роми чрез утвърждаване на интеркултурното образование, като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система								
4.1	Включване на педагозите от детските градини и училищата в образователни програми за работа с деца билингви	Текущ	2022-2023 г.	Община, Образователни институции	В рамките на бюджета на институциите, Програми на ЕС	Брой обучени учители	5	11
4.2	Създаване на условия за запознаване с ромската култура и етнически особености на учители и специалисти, работещи с ученици застрашени от отпадане	Текущ	2022-2023 г.	Община, Образователни институции, ЦОП	В рамките на бюджета на институциите	Брой обучени учители и специалисти	2	8

Цел 5. Ефективно взаимодействие „образователна институция – семейство“ с фокус върху родители от уязвими групи, включително роми, за повишаване значимостта на образованието чрез промяна на нагласите.

5.1	Осъществяване на дейности за приобщаване на родители от уязвими групи, включително роми, към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца.	Текущ	2022-2023 г.	Образователни институции, община, ЦОП, ДСП, образователни медиатори.	Със средства от държавния бюджет по Национална програма „Заедно за всяко дете” за 2022, Модул „Добри практики за взаимодействие с родителите на институциите от предучилищното и училищното образование“ Със средства по НП за подкрепа на образователните медиатори и социалните работници; Със средства по Програма „Образование“ 2021-2027 г.	Брой детски градини и училища, в които се реализират дейности за взаимодействие с родители; Брой родители, подкрепени за включване в мултикултурна образователна среда	2 детски градини и училища с осъществени дейности за взаимодействие с родители 21	4 детски градини и училища с осъществени дейности за взаимодействие с родители 48
5.2.	Осъществяване на дейности за повишаване на осведомеността на родителите от уязвими групи относно ползите от образованието.	Предстои	2023г.	Образователни институции, община, ЦОП, ДСП, образователни медиатори.	Програма „Образование“ 2021-2027 г.; Национална програма „Заедно за всяко дете“, модул „Участвай и променяй –	Брой родители, подкрепени чрез повишаване на осведомеността за ползите от образованието	0	100 родители, подкрепени за повишаване на осведомеността им за

					родителят, активен партньор в училищния живот“ за 2022 г. след одобряването ѝ от МС			ползите от образованието
--	--	--	--	--	---	--	--	--------------------------

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

Оперативна цел: Осигуряване на равен достъп до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност

Цел 1: Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.
1.1.	Улесняване достъпа до осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ, Здравен медиатор, община Ценово	Държавен бюджет	Брой осъществени акушеро-гинекологични прегледи	2	10
1.2	Своевременно регистриране на новородени деца при общопрактикуващ лекар	Текущ	2022-2023 г.	Община, Здравен медиатор, Общопрактикуващи лекари	В рамките на бюджета на институциите	Брой новородени деца, регистрирани при общопрактикуващи лекари	2	12
1.3	Провеждане на беседи с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана бременност, за	Текущ	2022-2023 г.	Община, Здравен медиатор, Медицински специалисти в	В рамките на бюджета на институциите	Брой проведени беседи	2	7

	опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето			здравните кабинети в училищата				
Цел 2: Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост								
2.1	Подпомагане на достъпа до медицинска помощ със съдействието на здравния медиатор, в т.ч.: консултация, попълване на документи, следване на процедури, съпровождане до здравни институции, възстановяване на здравноосигурителни права, патронаж в общността	Текущ	2022-2023 г.	Община, Здравен медиатор	В рамките на бюджета на институциите	Брой подпомогнати и обхванати лица от малцинствата	10	25
2.2	Проведени дейности по промоция на здравето – здравно-информационни кампании, в т. ч.: превенция на инфекциозни заболявания, семейно планиране, сексуално и репродуктивно здраве, разпространени здравно-информационни материали, съвместна работа с РЗИ и други институции, участие в обучение и др.	Текущ	2022-2023 г.	РЗИ, Община, Здравен медиатор, Медицински специалисти	В рамките на бюджета на институциите	Брой проведени кампании, Брой информационни материали	30	120

Цел 3: Повишаване на здравните знания и информираност на лица от ромски произход. Поддържане на висок имунизационен обхват								
3.1	Информирани на лица от ромската общност за техните права и задължения като пациенти	Текущ	2022-2023 г.	Община, Здравен медиатор	В рамките на бюджета на институциите	Брой информирани лица	17	56
3.2	Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.	Текущ	2022-2023 г.	РЗИ, Здравен медиатор, Община Ценово	В рамките на бюджета на институциите	Брой обхванати лица в информационни дейности.	50	200
Цел 4: Развитие на концепцията за здравна медиация								
4.1	Обучение за професионално развитие на здравни медиатори – съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 1 от 19.08.2020 г. за изискванията за дейността на здравните медиатори	Текущ	2022-2023 г.	РЗИ, Община, Здравен медиатор	В рамките на бюджета на институциите Програми на ЕС	Брой квалифицирани здравни медиатори Брой проведени обучения	1 3	1 10

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“

Оперативна цел: Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване

Цел 1: Насърчаване на заетостта чрез мотивиране, професионално ориентиране и обучение на безработни лица.								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране	Индикатори	Текуща стойност 2022 г.	Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.
1.1	Повишаване на пригодността за заетост и квалификация на безработни лица в уязвимо положение	Текущ,	2022 - 2023	АЗ, ДБТ Община Ценово	Държавен бюджет	Брой лица, мотивирани за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа	4	16
1.2	Включване в програми за квалификация и трудова заетост по програми, сезонна заетост и насърчаване на младите за старт в кариерата	Текущ	2022-2023	АЗ, ДБТ Община Ценово	Държавен бюджет	Брой лица, включени в програми за квалификация и заетост	18	48

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“

Оперативна цел: Подобряване на техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги

Цел 1: Разширяване на достъпа до качествена вода, електричество и канализация в обособените ромски квартали								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране	Индикатори	Текуща стойност 2022 г.	Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.
1.1	Реализиране на основни и текущи ремонти на пътната настилка и обособяване на тротоари в населените места	Текущ	2022-2023 г.	Община Ценово	Общински бюджет и програми на ЕС	Брой улици положена цялостна асфалтна	5	6

	Долна Студена, Ценово и Караманово.					настилка Брой улици с реализиран текущ ремонт на асфалтната настилка	0	2
Цел 2: Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.								
2.1	Реконструкция и текущ ремонт на основни училища	Предстои	2022-2023 г.	Община Ценово	Държавен бюджет Програми на ЕС	Брой реконструирани и ремонтирани обекти	0	2

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на “език на омразата”.

Цел 1: Повишаване на експертния капацитет на местните институции								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране	Индикатори	Текуща стойност за 2022 г.	Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.
1.1	Повишаване на квалификацията за ефективна дейност на членовете на МКБППМН, обществени възпитатели, педагози в мултиетническа среда	Текущ	2022 - 2023	Община Ценово МКБППМН	По проекти и програми на ЕС	Брой обучени членове на МКБППМН, обществени възпитатели и педагози	0	6

Цел 2. Ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите за постигане на равенство, достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот								
2.1	Засилване на работата със семействата от ромски произход, при съблюдаване на правните механизми и работа със семействата за осъзнаване на родителските задължения, за разбиране и спазване правата на децата; Системна работа на местно ниво за осъзнаване от ромите на правата и отговорностите им като граждани	Текущ	2023г.	Община Ценово, МКБППМН Детски градини и училища	В рамките на бюджета на институциите	Брой семейства	5	30

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА И МЕДИИ“

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура.

Цел 1: Стимулиране участието ромите в културния живот								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране	Индикатори (мерна единица: брой, дял)	Текуща стойност 2022 г.	Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.
1.1	Организиране на самодейни състави/клубове към читалищата за опазване и развитие на традиционна ромска култура.	Текущ	2022 - 2023	Читалища Община Ценово	В рамките на бюджета на институциите Проекти и програми на ЕС	Брой създадени самодейни групи/клубове	0	2

1.2	Организиране на експозиции за популяризиране на традиционната ромска култура	Текущ	2022 - 2023	Читалища	В рамките на бюджета на институциите	Брой организирани и изложени експозиции	0	1
1.3	Провеждане на културни мероприятия за отбелязване на Международния ден на ромите – 8 април	Текущ	2023	Община Ценово	В рамките на общинския бюджет	Брой проведени културни мероприятия	0	1

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
РУО	Регионално управление на образованието
РЗИ	Регионални здравни инспекции
ЦОИДУЕМ	Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства

За Кмет на Община Ценово

(съгласно Заповед № 181/12.07.2022 г.)

ЦВЕТОМИР ПЕТРОВ

Заместник-кмет “РРИП” на Община Ценово

Изготвил:

Ваня Игнатова,

Заместник-кмет „СХД“